

Publikację
zamówisz na
www.profinfo.pl

PRAWO CYWILNE SPADKI

Kazusy

Agata Zając

APLIKACJE PRAWNICZE

WYDANIE

4

 Wolters Kluwer

Przeczytaj fragment

ZAPIS WINDYKACYJNY Z ZASTRZEŻENIEM WARUNKU

Stan faktyczny

Jerzy B. testamentem notarialnym z 29.10.2011 r. powołał do całego spadku żonę Ewę B. oraz zapisał córce Katarzynie B. zabudowaną nieruchomość położoną w K., wskazując, że Katarzyna B. nabędzie własność tej nieruchomości z chwilą otwarcia spadku, pod warunkiem że do tego dnia ukończy studia prawnicze, jeśli zaś warunku tego nie spełni, nieruchomość ma wejść do masy spadkowej. Katarzyna B. jest obecnie studentką III roku prawa.

Pytanie

Czy Katarzyna B. nabędzie własność nieruchomości objętej zapisem, jeśli przed śmiercią Jerzego B. nie ukończy studiów?

Rozwiązanie

Jeżeli w chwili śmierci Jerzego B. Katarzyna B. nie spełni warunku zastrzeżonego przy ustanawianiu zapisu windykacyjnego, zapis windykacyjny będzie nieważny, jednak z chwilą ukończenia studiów prawniczych Katarzyna B. będzie mogła wystąpić z żądaniem zobowiązania Ewy B. do złożenia oświadczenia woli przenoszącego na jej rzecz własność nieruchomości.

Komentarz

Zgodnie z przepisami art. 981³ § 1 k.c., obowiązującego od 23.10.2011 r., zastrzeżenie warunku lub terminu uczynione przy ustanawianiu zapisu windykacyjnego uważa się za nieistniejące. Jeżeli jednak z treści testamentu lub z okoliczności wynika, że bez takiego zastrzeżenia zapis nie zostałby uczyniony, zapis windykacyjny jest nieważny. Unormowanie to jest analogiczne do treści art. 962 k.c., dotyczącego powołania spadkobiercy testamentowego. Wprawdzie osoba, na której rzecz został uczyniony zapis windykacyjny, nie jest spadkobiercą, jednak zakaz zastrzeżenia warunku lub terminu także przy zapisie windykacyjnym, inaczej niż przy zapisie zwykłym, uzasadniony jest skutkami, jakie wywołuje zapis windykacyjny. Zarówno bowiem nabycie przez spadkobiercę praw i obowiązków majątkowych spadkodaw-

cy, jak i nabycie przez osobę, na której rzecz został poczyniony zapis windykacyjny, własności przedmiotu tego zapisu następuje już z chwilą otwarcia spadku, a więc z chwilą śmierci spadkodawcy. Ustawodawca uznał zatem, że zarówno nabycie spadku, jak i nabycie przedmiotu zapisu windykacyjnego nie mogą być uzależnione od ziszczenia się warunku czy nadejścia terminu, chyba że ziszczenie się warunku albo nadejście terminu nastąpiło przed otwarciem spadku. Istotne jest bowiem, aby już w chwili śmierci spadkodawcy możliwe było jednoznaczne określenie, kto nabywa spadek i czy przedmiot zapisu windykacyjnego pozostaje w masie spadkowej, czy też przechodzi na własność osoby wskazanej przez spadkodawcę.

Skutkiem zastrzeżenia warunku lub terminu przy ustanawianiu zapisu windykacyjnego jest więc zasadniczo uznanie takiego zastrzeżenia za nieistniejące. Realizując jednak zasadę urzeczywistnienia pełnej woli spadkodawcy, ustawodawca wprowadził w art. 981³ § 1 k.c., analogicznie do art. 962 k.c., zastrzeżenie, że jeśli bez wskazanego w testamentie warunku lub terminu nie zostałyby uczyniony zapis windykacyjny, zapis ten jest nieważny, przy czym wola spadkodawcy powinna wynikać z treści testamentu lub z okoliczności.

Z treści testamentu jednoznacznie wynika, że bez zastrzeżenia warunku ukończenia studiów prawnych spadkodawca nie poczyniłby zapisu na rzecz córki Katarzyny B., skoro wyraźnie określa, jakie mają być losy nieruchomości objętej zapisem, o ile córka zastrzeżonego warunku nie spełni.

Sytuacja prawna Katarzyny B. będzie zatem uzależniona od tego, czy ziszczenie się warunku nastąpi przed otwarciem spadku – jeżeli bowiem Katarzyna B. ukończy studia prawne przed śmiercią Jerzego B., zastosowanie będzie miał przepis art. 981³ § 1 zdanie trzecie k.c., zgodnie z którym przepisów art. 981³ § 1 zdanie pierwsze i drugie k.c. nie stosuje się, jeżeli ziszczenie się warunku lub nadejście terminu nastąpiło przed otwarciem spadku. Ukończenie przez Katarzynę B. studiów prawnych przed śmiercią Jerzego B. będzie zatem skutkowało ważnością zapisu windykacyjnego, a Katarzyna B. w chwili śmierci Jerzego B. nabędzie własność objętej zapisem nieruchomości.

Jeśli jednak śmierć Jerzego B. nastąpi przed ukończeniem przez Katarzynę B. studiów, zapis windykacyjny ustanowiony na jej rzecz będzie nieważny, a przedmiot zapisu – nieruchomość położona w K. – wejdzie do masy spadkowej i stanie się własnością spadkobiercy Jerzego B. – Ewy B.

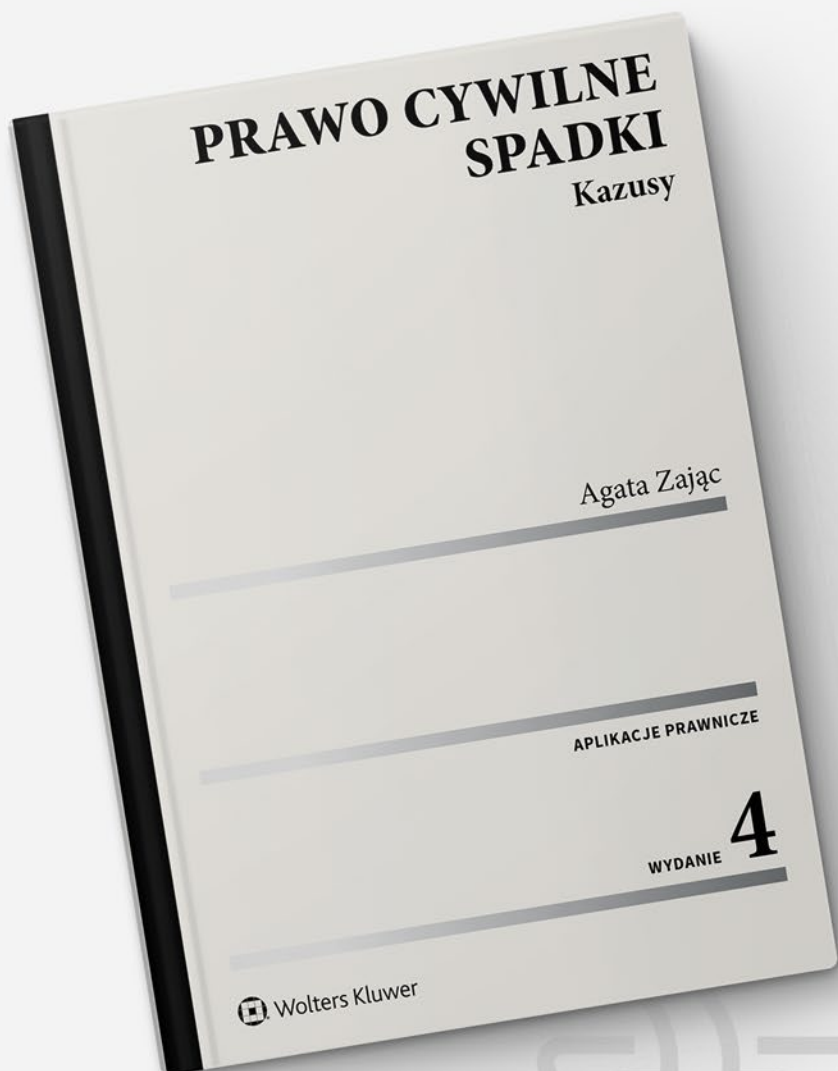
W takim wypadku będzie miał jednak zastosowanie przepis art. 981³ § 2 k.c., zgodnie z którym zapis windykacyjny, nieważny ze względu na zastrzeżenie warunku lub terminu, wywołuje skutki zapisu zwykłego uczynionego pod warunkiem lub z zastrzeżeniem terminu, chyba że co innego wynika z treści testamentu lub okoliczności. O ile zatem Ewa B. nie wykaże odmiennej woli spadkodawcy wyrażonej w testa-

mencie lub wynikającej z okoliczności, Katarzynie B. będą przysługiwały roszczenia wynikające z dokonanego na jej rzecz zapisu zwykłego pod warunkiem.

W przypadku zapisu zwykłego zastrzeżenie warunku lub terminu jest dopuszczalne, gdyż skutkiem takiego zapisu jest jedynie roszczenie zapisobiercy o wykonanie zapisu, zaś od ziszczenia się warunku lub nadejścia terminu zależy jedynie wymagalność tego roszczenia. Skutki prawne wynikające z dokonania zapisu zwykłego określa art. 968 § 1 k.c., zgodnie z którym spadkodawca przez rozporządzenie testamentowe może zobowiązać spadkobiercę ustawowego lub testamentowego do spełnienia określonego świadczenia majątkowego na rzecz oznaczonej osoby. Między zapisobiercą a spadkobiercą powstaje więc **stosunek obligacyjny**, zgodnie z którym zapisobierca może żądać wykonania zapisu, a więc spełnienia na swoją rzecz świadczenia wskazanego w testamencie.

Zapis zwykły obejmujący własność nieruchomości nie wywołuje skutku rzeczowego w postaci przejścia na zapisobiercę własności tej nieruchomości, a jedynie skutek obligacyjny – zobowiązuje spadkobiercę do przeniesienia własności nieruchomości na rzecz zapisobiercy.

O ile zatem Katarzyna B. ukończy studia prawnicze po śmierci Jerzego B., będzie mogła wystąpić w stosunku do spadkobiercy z żądaniem wykonania zapisu, a więc przeniesienia własności nieruchomości, a jeśli Ewa B. odmówi złożenia oświadczenia woli w formie aktu notarialnego – Katarzynie B. będzie przysługiwało roszczenie o zobowiązanie Ewy B. do złożenia oświadczenia woli na podstawie art. 64 k.c. (zob. *kazus 31*).

Zamów w Profinfo.pl →